739. štev. V Ljubljani, sreda dne 7. januarja 1914. Leto III.

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v pondeljkih pa ob 8. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravništvu mesečno K 1·20, z dostavljanjem na dom K 1·50; s pošto celoletno K 20·—, polletno K 10·—, četrtletno K 5·—, mesečno K 1·70. — Za inozemstvo celoletno K 30·—. — Naročnina se pošilja upravništvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravništvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 6.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: petit vrsta 15 v, osmrtnice, poslane in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglašanju popust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Lep dan.

Maribor, januarja.

V nedeljo, dne .4 t. m. je imela mariborska podružnica Zveze jugoslovanskih železničarjev svoj V. redni občni zbor.

V sledečem ne bomo navajali podrobnosti raz tega zborovanja, o katerem nam bo še itak dana priložnost govoriti.

K zborovanju se je zbralo toliko slovenskih železničarjev, da je bila mala dvorana našega Narodnega doma kmalu zasedena do zadnjega kotička. Drugi, ki so bili popoldne službeno zadržani, so prišli posamič še proti večeru, ne strašeč se daljnega pota in utrujenosti.

Podružnično delovanje, ki šteje do danes 250 članov, je bilo v vsakem oziru kaj plodonosno. Kljub temu, da je morala podružnica minolo poslovno leto zelo mnogo prispevati in izplačevati najrazličnejšim svojim članom — okolu 1000 K ji je koncem leta vendarle preostalo čez 330 K v društveni. oziroma podružnični blagajni. Podružnica se je marljivo in z vsemi močmi zavzemala v vseh vprašanjih, ki pridejo članstvu nasproti v poštev in dosegla lepe uspehe, ki popolnoma upravičujejo vanjo stavljeno zaupanje.

Vrhu vseh denarnih podpor svojim članom, je dala podružnica v dveh slučajih svojim članom tudi potrebno pravovarstvo, kar je v enem slučaju prišlo v dobro celo tudi nekemu socialnemu demokratu. Oba slučaja sta izpadla ugodno za člane podružnice.

Podružnica je tekom leta izgubila svojega zvestega člana Senekoviča iz Studenc pri Mariboru, ki je umrl v graški bolnici. Navzoči zborovalci so počastili spomin umrlega tovariša s tem, da so vstali s sedežev.

Poročila predsednika, tajnika in blagajnika ter obeh pregledovalcev računov so se vzela z odobravanjem na znanje in se je podelil blagajniku kot tudi celemu odboru absolutorij. G. uradniku Jarhu, kojega zasluga je, da se danes more postaviti podružnica z lepim številnim moškim zborom, je bila izrečena posebna zahvala.

V novi odbor so izvoljeni: predsednik: nadrevident g. Iv. Kejžar ter nadalje gg.: Cerinšek, Dobnikar, Kerhne, Kok, Jarh, Bučar, Škerjanc, Petek, Leskovec, Krajne, Zorko, Lukačič, Reboli, Vokač, Skvarča, Kump Ciringer, Lajovic itd.

K nadaljnim točkam dnevnega reda je govoril nato zopet predsednik g. Iv. Kejžar. V bodoče se bo stremilo za tem, da preneha današnji krivični volilni sistem v personalno komisijo, ki je danes takorekoč domena soc. demokratov. Tu se bo delalo na to, da se uvedejo volitve po proporcu. Nadalje se je govorilo o kupljenju let v pokojninski zaklad ter o odpravi dosedanjega kontumacijskega sistema. Za bodoče se bo tudi ponovno delalo v to, da dobodo vsi uslužbenci službeno obleko. Vrh tega se je govorilo o nočnih dokladah, k čimur se je javilo več članov in so se sprejeli tozadevni predlogi soglasno. Tudi glede stanarinske doklade za Maribor, se je razpravljalo. Zahteva se pomaknjenje v II. razred stan. doklad. Kdor je tu, mora tudi imeti toliko, da lahko stanuje Mesto, ki nima glede na stanarino primerne, cenejše okolice, vendar ne more biti še nadalje kot n. pr. Rakek ali Logatec v istem plačilnem razredu.

Vse ostale, starejše, zahteve so bile formulirane v spomenici, ki se je vročila na pristojnem mestu.

Zahtevi po sedanjem načinu vožnje z brzovlaki, se bo v bodoče dalo poseb. povdarka. Danes imajo to vožnjo v zakupu Dunajčanje. Izgovor, da je težko uvesti nov način te vožnje, danes ne velja več. **Če morajo izginiti češčine nevešči sprevodniki na čeških progah, potem je tudi potrebno in upravičeno, da izginejo slovenščine nevešči od Maribora dalje.**

Konečno se je še sprejel predlog, da določi odbor v bodoče zastopnike za glavno zborovanje v Trstu.

Temu delu dnevnega reda so sledila izvajanja zastopnika centralne Zveze v Trstu, g. tajnika Mraka.

Centrala ima v g. Mraku očividno izborno moč, ki razume uporabljati svoje govorniške darove v popolni meri. Že kar skraja so žela njegova izvajanja burna priznanja in odobravanja. Ostre in jasne besede govornikove so pripravile zborovalce ponovno sredi govora do oglušujočih priznanj in pritrjevanj.

G. govornik se je najpreje zahvalil za pozdrav in izročil onega centrale v Trstu mariborski podružnici.

Izvajal je približno sledeče:

Lepi so uspehi delovanja podružnice Maribor, ki je danes smatrati za najmarljivejšo. S tem delovanjem smo lahko popolnoma zadovoljni. Popolnoma? Ne. Popolnoma zadovoljni bodemo lahko še le takrat kadar bo vsaj 50, 60 da 70 odstotkov slovenskih, organiziranih železničarjev v naši organizaciji. pod narodno slovensko zastavo. **Mariborski podružnici mora slediti podružnica na Pragerskem, v Celju, Zidanemmostu Brežicah, itd. Ne smemo mirovati. Vse to pa bodemo dosegli šele takrat, kadar bo vsak član podružnice — tudi agitator zanjo.** (Burno priznanje.)

Eno glavnih vprašanj je danes ono zboljšanja plač. Mezdno gibanje je danes splošno. Poglejmo črkostavce in drugo tiskarsko osobje. Ti so napram drugim danes v resnici gospodje. Ali pa jim smemo in sploh moremo biti nejevoljni, če zahtevajo več? Ne, kajti ne gre le - tu za fizične, marveč tudi duševne potrebe Vsak stremi dalje, vsak stremi po izboljšanju svojega stanja. Oni so naši učitelji. Kot so upravičene njih zahteve, tako so tudi one železničarjev. Li ni stramotno, da mora n. pr. delavec se zadovoljiti z zvišanjem svoje mezde po 10 vin. vsake tri leta? Delati je na to, da se poviša vsaj na 20 vin. Finančni minister ima dovolj denarja, kadar gre za Albance. Kadar pa pridemo mi, nam vedno kaže prazne žepe. Čez noč se sicer ne opravi ničesar, a treba je vstrajnega dela in truda in doseglo se bo i to. Tudi posamezniki ne opravijo mnogo. Za to treba trdnih in močnih organizacij. **Da pa so organizacije močne in zmožne velikega dela, je tudi treba, da se vsak človek zaveda svoje dolžnosti in se organizira.**

Organiziran pa ne sme biti tako, kot to zahtevajo soc. demokrati. Oni sicer vedno trdijo, da spoštujejo narodnost vsakega posameznika, a delajo v bistvu čisto nemškonacionalno politiko.

Da je temu res tako, vidimo najbolje v naših obmejnih krajih. Na Koroškem je dve tretjini soc. demokratov - Slovencev. Kljub temu ni niti v uredništvu »Arbeiterwille«- niti v kašni drugi njihovi pisarni najti **slovenskega napisa ali slovenskega poslovanja. Povsod bleste nemško-italijanske table** in vendar pridejo Italijani jedva v poštev. V Celju so vrgli **rdeči sodrugi na cesto slovenske, a samo zato, ker se slovensko uradovalo.** (Pfuj klici). Na Pragerskem se je nekdo pohvalil, da bi Pragersko nikdar ne bi bilo nemčursko, če bi tam ne bilo soc. demokratov, ki tirajo vodo na nemško nacionalni mlin, a dosledno zatirajo vsako slovensko besedo. Kot pri Nemcih smatrajo tudi soc. demokratje oni kraj, koder sta le dva njihova sodruga, nalik Nemcem, take kraje za svoj »Besitzstand«. Kdor ne gre z njimi, tega dosledno ubijajo in preganjajo. Temu treba priti v okom. Izvajati je treba ravno tako napram soc. demokratom kot nemčurjem posledice in pričeti boj za narodne interese dosledno. Pokazati moramo, da se jih ne bojimo in **da hočemo biti na slovenskih tleh tudi res mi Slovenci gospodarji, a ne tuji nam ljudje.** (Burno odobravanje in pritrjevanje.)

Le, ker se doslej nismo dovolj zavedali svojih moči in dolžnosti, je prišlo do te (soc. dem.) in nemčurske strahovlade. To vse nam je pomagalo, da vidimo n. pr. danes v Gorici strahovlado sistema Wieserja. Kje drugje bi kaj tacega ne bilo možno. Če se je to pri nas zgodilo, se je, ker nismo do danes pritisnili tudi **na one, ki delajo slovensko politiko, a ne najdejo poguma, storiti potrebno, da sfrče taki ljudje iz svojih mest.**

Vzeti bo treba v roke debelo metlo in pomesti tudi s temi našimi politiki, a to skraja do konca. (Burno priznanje.)

G. govornik je nato navedel vse one kričeče slučaje Wieserjevega paševanja v Gorici, ki razburjajo že toliko časa sem slovensko javnost.

Vse to —je nadaljeval g. govornik— so slučaji, ki morajo naše vrste le še bolj strniti, da se jih ubranimo. Wieserjevi slučaji kažejo, kaj je nestrpen Nemec, ki je za vse svoje kozlarije in krivičnosti postal par dni potem, ko je dobil svoj »nos« — **definitiven inspektor . . .!** (Ogorčeni pfuj klici.)

V Wieserju vidimo Nemca, ki zatira Slovence, da bi preplavil Gorico z nemčurji, da da svojcem kruh. Pri socialnih demokratih pa seza stvar — **v žepe njihovih kolovodij.** S tem, da se delajo »mednarodne« samo slepe lahkoverneže.

Če hočemo torej, da se nam časi izpremene, si moramo **sami pomagati in ne čakati na vse druge.** Balkanski narodi so čakali pol tisočletja, da jim pomagajo drugi. Šele, ko so uvideli, da jim bodo drugi kvečjemu v pogubo, a nikdar ne v pomoč, so pričeli na lastno pest in pustili, da se ostali kregajo med seboj. Zažvenketalo je orožje in balkanski narodi so bili prosti. **Tudi mi bodemo prosti, če bodemo delali z lastnimi močmi in se zavedali, da smo Slovenci.**

Dolžnost vsakega posameznika je, da na vso moč agitira za našo stvar in pridobiva novih članov. **Močni smo — še močnejši moramo biti in zmaga je naša!** (Burno odobravanje.)

Govorniku se je na izborno uspelem govoru vsestransko čestitalo. Najboljši dokaz priznanja pa je sledil, ko je vstal eden zborovalcev in naprosil predsednika ter odbor, da se naj g. govornika še večkrat, zlasti pri agitacijskih zborovanjih povabi, da pride v Maribor. Lepa je tudi prilika ob zletu dne 1. majnika, kojega se udeleži navadno par sto sto izletnikov vseh slojev.

Predsednik je nato izjavil, da jemlje to željo ne le na znanje, marveč da se bo v bodoče delalo tudi v tem smislu.

Sledilo je nato še par predlogov, med drugimi ta, **da se odpravi dosedanji ubijajoči način 24urnega službovanja nekaterih železničarjev.** Mesto tega naj se uvede službovanje, ki traja 12 ur, a mu sledi 24urni počitek. Predsednik g. Kejžar je obljubil, da bo spravil i ta predlog na razgovor pri glavnem zborovanju v Trstu, ter, da se bo tozadevno še nadalje informiral.

Z zahvalo na toli obilni udeležbi, je zaključil na to predsednik V. redni letni občni zbor podružnice . . .

Doslej smo imeli dvoje organizacij, ki so bile nam mariborskim Slovencem opravičen up za bodočnost: podružnice D. C. M. in našega »Sokola«. Obema tema je sledilo naše »Dramatično društvo«, ki nam je nič manj kot gorajšnji organizaciji v

H. Suttner, Ljubljana, Mestni trg 25.

Samo! K 4·10. Samo! K 4·10.

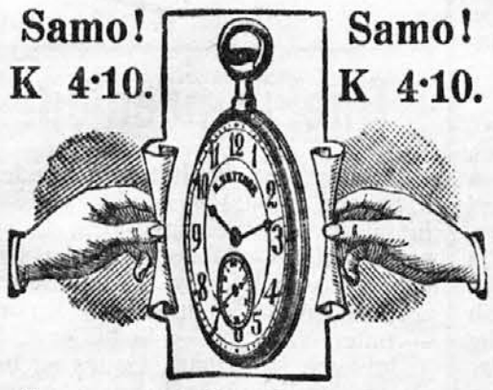

Št. 410 Nikel ank. rem. Rosk. jako dobro idoča samo K 4·10.

Najbogatejša zaloga vseh vrst ur kakor tudi največja izbera zlatnine in srebrnine po jako nizkih cenah.

Zahtevajte cenik, kateri se razpošilja zastonj in poštnine prosto.

Lastna prot. tovarna ur v Švici.

: : Tovarniška znamka „IKO“. : :

Zastopstvo tovarne ur „ZENITH“.

LISTEK

M. ZEVAKO:

Srce in meč.

Roman iz francoske zgodovine.

(Dalje.)

»Izkušam,« je odgovoril Landri sopihaje, »izkušam si potisniti ta prekleti trebuh nazaj, pa se mi ne more posrečiti . . . Vaša svetost naj mi oprosti . . . da se ne morem prikloniti.«

»Ali govorite z mano?«

»Da, gospod . . . svetlost, sem hotel reči!« je dejal Landri in se ozrl s potuhnjenim, očaranim pogledom na stebre srebrnjakov, ki so se kopičili na mizi.

»Dobro, dobro!« je menil Pardajan, ki se mu je vrnil mahoma njegov običajni hladni in brezčutni usmev, »izvedeli ste že, da sem povišan iz navadnega viteza v kneza. Dobro ste poučeni, mojster Landri.«

Krčmar ga je pogledal debelo.

Pardajan pa je nadaljeval:

»Izvolite naju torej negovati kakor dva princa po rodu in krvi (Deodat je strašno prebledel ob tej besedi) in nama pokazati, kakor se spodobi, sestavine kneževskega obeda, ali pa, še bolje, kraljevskega — samo če ga znate pripraviti — in pijače, ki da ne sme biti nevredna.«

»Izborno, vaša svetlost!« je odgovoril Landri.

»Amen!« je dodal Luben in tlesnil z jezikom: bivši menih se je že videl v duhu, kako pomaga prazniti trebuhe teh blaženih steklenic. »Oh, Tibo, bratec moj v Gospodu, zakaj te ni tu!«

Trenotek kasneje sta sedela Ivan in Deodat, vitez brez premoženja in mož brez imena, k mizi, obloženi z bogastvom Landrijeve kuhinje, ki ga je bil nanosil Luben sam z veliko ljubeznijo in skrbjo. Toda v veliko žalost bivšega meniha je bil zaprl Pardajan svoja vrata, češ, da si hoče streči sam, čeprav se je nenadom poprinčil.

»Dragi Ivan,« je odgovoril nato Deodat, »prijateljstvo, ki mi ga izkazujete že v prvem trenotku najinega znanja, me je ganilo globoko. Ali, ta radost mi ne sme zabraniti, da izvršim svojo nalogo.«

»Dobro! Saj jo poznam.«

»Poznate jo?«

»Stvar je prav enostavna. Kraljica Navarska vas pošilja z naročilom, da se mi zahvaljuje še enkrat za to, da sem jo rešil včeraj iz rok onih besnežev; naročila je, da mi ponovite ponudbo, ki mi jo je napravila že sama — naj stopim v njenon službo; in naposled mi pošilja po vas kako dragocenost. Ali ni tako?«

»Kako veste to? . . .«

»Oh! Že na vse zgodaj sem sprejel danes odposlanca nekega velikaša, ki mi je podaril prekrasen demant in me prašal, ali hočem služiti njegovemu gospodu; nato, takoj za njim, me je posetil drug tajinstven sel, ki mi je izročil dvesto tolarjev in mi povedal, da me želi videti neka visoka dama med svojimi vitezi. Vi prihajate k meni kot tretji, in mislim si, da z vami ne bo drugače kakor s prvima dvema.«

»Res je, evo vam dragulja,« je dejal Deodat in pomolil vitezu sijajno agrafo, sestavljeno iz treh rubinov.

»Ali vam nisem rekel!« je vzkliknil Pardajan in vzel v roko bleščeči, dragoceni nakit.

»Njegovo Veličanstvo,« je nadaljeval Deodat, »mi je naročilo, da vam je prihranilo ta dar iz neke vrečice, ki vam utegne biti znana. Kraljica navarska ne bo pozabila nikoli, da vam dolguje svoje življenje in še več. In kar se tiče tega, da bi zavzeli mesto v njeni armadi — to storite, kadar vas bo volja.«

»Torej ste govorili s kraljico?« je vprašal Pardajan.

»Nisem govoril z njo le slučajno; čakal sem jo v Sen-Žermenu, od koder se je peljalo nje Veličanstvo v Sent. Preden je nadaljevala pot, pa mi je poverila naročilo, kateremu se imam zahvaliti za čast in radost, da sem postal vaš prijatelj.«

»Dobro; še nekaj bi vas prašal: ko ste šli k meni — ali ste srečali moža, zavitega v plašč, ki mu utegne biti svojih štirideset do petdeset let?«

»Nikogar nisem srečal,« je rekel Deodat.

»Še eno vprašanje: kdaj odhajate? . . .«

»Saj ne odidem,« je odgovoril Deodat, in njegovo obličje se je stemnilo iznova. »Kraljica navarska mi je poverila več nalog, za katere potrebujem mnogo časa, in vrhu tega imam tudi . . . svoje lastne zadeve.«

»Dobro. Ako je tako, da ostanete v Parizu, je vaše stanovanje že najdeno: naselite se kar pri meni.«

»Tisočerna vam hvala, vitez. Pričakuje me nekdo, ki . . . A kaj govorim? . . . Fej! Kako naj imam skrivnosti pred človekm, kakršen ste vi! Ivan, pričakuje me gospod de Telinji, ki se mudi skrivaj v Parizu.«

»Zet admirala de Kolinjija?«

»On sam. In v admiralovem dvorcu v Betizijiski ulici me tudi poiščite, ako mi je namenjena radost, da bi me katerikrat potrebovali. Dvorec je na videz zapuščen. Toda zadoščalo bo, ako potrkate trikrat na mala vrata; in ko odpre vratar linico, mu recite: Žarnak in Monkontur.«

»Imenitno dragi prijatelj. Toda, kar se tiče Telinjija — ali veste, kaj govore ljudje precej odkrito?«

»Da je Telinji reven?« je dejal Deodat. »Da je vse njegovo premoženje njegova neustrašenost in njegov bistri duh? In da je bilo prav nespametno od admirala, dati svojo hčer plemiču brez premoženja?«

»To pravijo, a govore tudi še druge reči. Govore, to se pravi, slišal sem vse to od nekega rokovnjača, uzmoviča, bandita in bodočega obešenjaka, ki je služil ljudem že v marsikatero svrho in videl mnogo reči. Tisti človek mi je torej zatrdil, da je prišel na predvečer Telinijeve poroke k admiralu plemič visokega rodu, povedat mu, da ljubi njegovo hčer Lujizo.«

»Temu plemiču,« ga je prekinil Deodat, »je ime Henrik Giški. Kakor vidite, mi je ta zgodba znana. Da, resnica je. Henrik Giški je ljubil Lujizo Kolinjiško, in prišel je opomnit nienega očeta admirala, da sta se njegov oče, viliki Franc Giški, in on poizkusila prvikrat v boju, bok ob boku, pri Serizolu, in da bi zveza med hišo Giz in med hišo Šatiljonsko, ki jo predstavlja Kolinji, pomenila konec verskih bojev; prišlo je naposled do tega da je klečal ponosni Giz plakaje pred admiralom in ga prosil, naj razdere nameravani zakon in da Lujizo njemu.«

»Da, da, tako je bilo. In kaj je odgovoril admiral?«

»Admiral je odgovoril, da ima samo eno besedo in to da je zastavil Telinjiju. Dodal pa je tudi, da je ta zakon volja njegove hčere, ki ji gre po vsej pravici prva beseda v vsej reči. Henrik Giški je odšel ves obupan in Telinji se je poročil z Luzijo Kolinjiško.«

(Dalje.)

ponos in izborno narodno podporo v boju proti ponemčenju.

Tema dvema, oziroma trema, pa je pred dobro štirimi leti sledila še ustanovitev podružnice Maribor »Z. J. Ž.« Lepo je pričela delovati ta najmlajša podružnica že kar spočetka, **a danes že obeta postati naša najmočnejša in najzanesljivejša opora v težkih bojih z narodnimi nasprotniki.**

Vse naokrog vstaja pomlajeno. Odpira se razgled v lepšo narodno bodočnost. Onim, ki so do vsega tega pomogli naše toplo priznanje in odkritosrčno spoštovanje!

Slovenska zemlja.

RENČE PRI GORICI.

V nedeljo 11. t. m. priredi znano tamburaško društvo »Svoboda« veselico v prostorih g. R. Žnidarčiča. Na vsporedu je lepa narodna igra s petjem »Domen«. Obiskovalcem Renč so znane prireditve delavnega društva »Svobode«. Tudi v nedeljo bode na društvenem odru uprizorjena lepa zabavna in poučna igra. Začetek ob 3 in pol popoldne. Po igri ples. Okoličani! Obiščite v nedeljo Renče in veselico društva »Svobode«.

Z DEŽELE.

Združeni kazinotje in klerikalci so toraj pri naši slavni vladi dosegli da se je razpustil »Slovanski klub«. Klerikalci skrbe, da ne dobi nihče v deželi službe, kdor ni slep pristaš te, demoralizirane stranke. Ravno tako »Volksrat«, ki ima vplivno besedo pri deželni vladi, železnicah itd. že a priori odjeda vsakemu Slovencu, ki misli s svojimi možganami, kruh. V lastni domovini, toraj poznajo človeka le tedaj, ko je treba plačevati doklade in davke za blazno albansko politiko.

Samo litijski okraj naj izpreša 10 tisoč kron več kot preteklo leto. In tako se ne ozira, kdo je v položaju vedno več in več plačevati, temveč se je poslalo kot novoletna darila kar plačilna povelja. Tu ne pomaga nikak »rekurs«. Plačaj slepo, če ne, zarubijo dom ali pa zadnjo srajco.

Mladeniče poznajo takrat, ko je treba na nabor. Če si potrjen, potem ti je sigurno, da te bodo Švabi in Madžari pitali z »windischer Hund« in kar znajo tako lepih imen.

Ako te ne potrdijo, pa čakaj, da se jim zljubi povedati, da nisi niti za »Kanonenfutter«. Toda Bog ne daj, da bi si izmislil svoj položaj izboljšati, ker doma ni mogoče, torej morda v tujezemstvu. V tej zadevi imajo §§ in vzeta ti je vsaka svoboda. Če nimaš kaj jesti, pa pogini lakote, službe ne dobiš, izseliti se ne smeš, če pa pogineš, je manj »windišarjev«. Še vrag ni, da bi si naša slavna vlada s takim postopanjem ne vzgajala najboljših patrijotov. N. z.!

CERKNICA.

Nekoliko kronike: O poglavju »Kako vzgaja Čukarija«, bi se dal napisati krasen primer, pa ga žal ne smemo. Rečemo samo, da bi Kamilin Janez storil zelo dobro, ko bi si dal na svoje bandero poleg noža upodobiti konjsko glavo in nad njo še večjo rokovnjaško roko! — Snega je zapadlo do pol metra, še skoro višje. Ceste so, na hvalo številnim vozovom, ki romajo, visoko naloženi z lesom, dan za dnem skozi naš trg, zgažene v toliko, da ne obtičiš v snegu. Da bi se možje okoli občine zbrihtali in zavzeli za trg in tržane toliko, da bi bili dali vsaj po glavnih in največ rabljenih potih potegniti s snežnim plugom, tega Bog ne prizadeni. Naj raje dvojno in trojno trpe živina in ljudje! Vse za Boga in domovino, pa — ljudski blagor! Kaj ne? — — Da ste slišali prijatelji, kako pridno se je zdaj v praznike agitiralo s prižnice za — napredne liste! Da smo vsi tisti, ki jih čitamo, že davno vsi ferdamani v najglobje dno pekla, nasprotno pa so onim, ki se pridno in vneto pečajo z rdečo brošuro, Lažiljubom i. dr. cajtengami iz katoliške pritiskarne, že od vseh vekov pripravljeni v nebesih najlepši in najčastnejši sedeži, to je že kar tako kakor pribito. Saj so gospod rekli, potem bo menda že res! Ampak tako ni vere! Če tudi sem le ubog kmečki cucek, ne grem menjat z gospodi samimi za zagvišanost njihove nebeške krone! Pa tako še tudi rečem, da se v Cerknici vkljub vsesplošni temi proda vendar le mnogo naprednih listov — tudi gospod na leci so to bridkostjo in obupom v srcu konštatirali — in da se jih bo v prihodnješe več!!! — Umrlemu g. Ig. Žitniku, našemu poslancu je zvonilo tudi pri nas. Sladek pokoj možu, ki je bil v resnici — mož! — — »Danu« in vsem »Danovcem« pa tudi vsem Cerkničanom, takim in takim, ferdamanim, prekletim in že v naprej z vstopnicami za v nebesa oskrbljenim prav lepo in nad vse srečno Novo leto. V »kraljestvo Črnega orla« več — »Dneva«!

Štajersko.

Maribor. (Rodbinski večer železničarjev.) Nad vse dobro obiskanemu obč. zboru podružnice Maribor Z. J. Ž. je sledil rodbinski večer članov podružnice v mali dvorani Nar. doma z godbo, petjem, šaljivim nastopi režiserja g. Moleka in plesom v veliki dvorani. Tudi rodbinski večer je bil dobro obiskan in mala dvorana zasedena do zadnjega kotička. Kmalu je zavladala živahna zabava, ki je trajala do jutra. Poleg železničarskega pevskega zbora, ki nam je zapel par prav mičnih in lepo podanih komadov, naj ne pozabimo tudi na naše dijake - pevce in pivce, ki so nam istotako zapeli par krasnih komadov. — Konečno se moramo spomniti tudi zahvale, ki je bila izrečena gospej in gospici Majcenovi za trud, ki ste ga imele z poučevanjem malih o priliki božičnice.

Maribor. (O naših trgovcih.) Naši slovenski trgovci so res čudaki: vedno se pritožujejo, da zahajamo mariborski Slovenci premalo v slovenske trgovine. Povsod in vedno je pritožba in zdihovanje *isto, tako*, da človeka že včasih ušesa bole. Nič bi ne rekli, če bi pri tem naši slovenski trgovci se količkaj potrudili, storiti v to, da zvedo naši sorojaki — da so sploh v Mariboru in kdo da so so slovenski trgovci. Naši gg. trgovci bi pač radi imeli **slovenske odjemalce**, pozabijo pa — **na slovensko reklamo.** Izjem imamo jedva — čujte in strmite — dvoje: trgovca manufakturista Šoštariča in lekarnarja Reymanna. S tema gospodoma smo pa našteli tudi — vse! In še celo ta dva gospoda mislita najbrže, da z inserati v klerikalnih listih — opravita vse. Vemo, da sta napredna, in zato ju opozarjamo na **napako**, ki se je poslužujeta. Je še zelo mnogo doslednih naprednjakov, ki se jim klerikalni listi pristudijo, še predno so pregledali njih vsebino, kaj še, da bi se zanimali za inserate. Na Štajerskem imamo v mirnih časih celo en **napreden tednik**, vedno pa **dva močno razširjena dnevnika.** A ta dva sta napredna. Ne velja to opozarjanje samo imenovanima, marveč splošno vsem trgovcem pri nas. Gospodje naj pomislijo, koliko tisoč naprednega ljudstva pride tekom enega leta v Maribor kupovat! Če bere slučajno v klerikalnem listu inserat a ga drugod pogreša, se gotovo nanj ne ozira, kajti strankarski čut je pri nas mnogokrat bolj razvit, kot narodni. V naprednem listu čita leto in dan — **tri cele inserate enega samega trgovca!** Posledica? Hajd v nemško trgovino! In isto je z našimi obrtniki! Ti se pa sploh ne ganejo! Nemške in nemčurske trgovce in druge tvrdke, podjetja in zastopstva se sama ponujajo. Niti vprašajo ne, koliko bo veljalo. Prosijo pa, da se jim za toliko in toliko časa vpošlje račun kar v naprej! Zakaj? Ker dobro vedo, da se jim rentira oglašanje v naprednih listih, zlasti še v edinih res v poštev prihajajočih naših obeh dnevnikih! Seveda — kakor hitro bi take oglase prinesli, bi padli naši slovenski trgovci po nas in vsa naša javnost bi zavreščala **o narodnih izdajalcih in družabnih neznačajnežih!** Naj rečejo naši narodni trgovci in ostali naši sorojaki, če ni res tako? Pritožbe bi morali poslušati, škodo naj trpimo — ker smo **narodno zavedni listi** — in reklamo naj delamo v **uredniškem delu zastonj!** Ne mislite, da smo to napisali **radi nas samih.** Prepričani smo, da vlada isto mnenje ravnotako pri upravi »Nar. Lista« v Celju in pri oni »Slov. Naroda« v Ljubljani. Ravno tako je z naročanjem. Nemški listi morajo biti zastopani v vsaki slovenski mariborski obitelji; drugače človek ni naobražen! Vprašamo pa, koliko je slovenskih in naprednih obitelji, ki **imajo tudi slovenske, napredne liste?** Tozadevno bi najlažje govorili imeniki-naslovniki naših naprednih listov! A koliko je šele potem slovenskih trgovcev, obrtnikov, zastopnikov itd., ki drže slovenske napredne liste? **Gotovo jih ni petnajst!** »Svoji k svojim« je lepa **fraza**...

Vinica.

Dnevni pregled.

Salezijanci in Johančin čudež. Klerikalci nimajo za svoje vodiške lumparije druzega izgovora, kakor patra Valjavca in nepretrgoma vpijejo: mi smo bili prvi, ki smo k pozornosti opozarjali in naših ljudi eden — pater Valjavec — je bil prvi, ki je Johanco razkrinkal. Danes ne bomo razlagali, kdo je Johanco pripravil, da je začela s svojim trpljenjem in čudeži, tudi se ne bomo pečali z načinom, kako je bil ljubljanski škof tisti, ki je Johanco v Vodice poslal in župniku naročil, naj jo pri sebi obdrži; tudi ne bomo povdarjali, da je bil ljubljanski škof Bonaventura tisti, ki je ni hotel, Johance, poslušati ko ga je prosila, da bi smela prenehati s trpljenjem in krvavljenjem; danes hočemo patra Valjavca pokazati v pravi luči. Pater Valjavec — tako izhaja iz obravnave, je bil eden glavnih obiskovalcev Johančinih čudežev. On je bil, ki ji je pripovedoval, kako svetniki trpe. Potem takem je moral biti — uverjen o uspešnosti njenih čudežev. Prinesel je tudi g. župniku Žužku debele bukve o takšnih mukah svetnikov. Ker so bile pa te bukve po nemško pisane, je prosil župnika naj Johanci to reč prestavi. Kaj se je s tem nameravalo? Johanca je bila opozorjena na to, kako so drugi svetniki trpeli — in posledica je prišla brez daljše duhovniške pomoči! Johanca je postala rafiniranejša v svojem trpljenju. Johanca je to tudi sprevidela in vzkliknila: tako sem se naučila; **tako so me učili!** Seveda: pri razpravi se ta okolnost ni osvetlila, morda se je gospodom to zdelo — bogokletno. In vendar bi bilo treba ravno to zadevo poleg mnogo drugih natančneje preiskati; ker tem potom bi se dognalo, kdo je tisti, ki je Johanco v Vodicah v čudežih izvežboval. Toda poslušajmo še nadaljno zgodbo: Pater Valjavec je začel z življenjepisom Johance. Seveda razprava je to tudi prešla. Mislimo, kdor ni prepričan, ali kdor nima svojih namenov — ta ne bo nosil knjig, ta ne bo popisoval življenja. Na razpravi bi bilo treba poskrbeti za to, da bi se dognali Valjavčevi nameni. Sedaj pa pride — razkrinkanje. 5. septembra l. l. je to bilo, ko je Valjavec — potem že, ko je Ažman oznanil, da je šla Johanca po kri — neusmiljeno razkrinkal« Johančin čudež. Pomislimo: prvikrat je bil Valjavec, kakor sam pravi, pri Johanci 2. maja l. l. In že takrat je videl, da ima Johanca srajco na prsih **presekano.** Že takrat! In vendar je pater Valjavec z razkritjem čakal do 5. septembra. Torej cele 4 mesece. Zakaj to?! Z izpovedbo prič izhaja, da so dajali Johanci denar za — Salezijance, h katerim pripada tudi Valjavec. Johanca je enkrat večji znesek, namenjen za Salezijance, izgubila. Ljudje so govorili in raznesel se je glas, da služi Johanca denar za Salezijance. Koliko so Salezijanci dobili denarja, ali če so ga sploh kaj, to razprava ni dognala — zato tega ne vemo. Vsekako pa Salezijanci niso bili posebno zadovoljni in 5. septembra jih je najbrže minula potrpežljivost in so čudež razkrili. Le tako je razumljiva vloga Salezijancev in s tem se brumni »Slovenec« ne more ponašati. Na sodnem dvoru je pa bilo, da bi tudi to okolnost natančneje preiskal, ker šlo se je za zločin. — Jutri nadaljujemo. Zadeve ne izpustimo iz rok in opozorili bomo še na druge nedostatke.

San Giuliano poseti Berchtolda. San Giuliano pripe še ta mesec na Dunaj, da poseti ministra Berchtolda

Koliko ljudi je za časa obeh balkanskih vojn uničila kolera. Iz statistike, ki je izšla zdaj, je razvidno, da je kolera požrla skupno 80.000 ljudi. In sicer je bilo od teh 4300 Srbov, 12.000 Bolgarov in 63.000 Turkov, Grkov, Črnogorcev in Rumunov.

K predavanju g. docenta dr. M. Rostoharja v Mariboru, dne 5. decembra 1913. Dne 5. decembra 1913, je imel docent g. dr. Mihajlo Rostohar v Mariboru predavanje »o kulturnem pomenu narodnosti«. Kar smo v našem listu povdarjali še pred uvodnikom našega lista »K predavanju. dr. M. Rostoharja v Celju« dne 13. decembra 1913, povdarjamo še enkrat: **da se je naš štajerski dopisnik namenoma izognil omenjenemu predavanju, a to zgolj radi tega, da bi v naprej bilo izključeno očitanje, da vodimo strankarsko, oziroma pristransko polemiko.** Da pride do te je bilo jasno v naprej. Članek, ki smo ga dobili za naš list z dne 13. decembra, je pač dovolj jasen, da zahteva, ne morda le prostaško psovanje «naprednega somišljenika«, marveč — stvaren odgovor, t. pr. polemiko, na jasno fiksirane točke v našem listu z dne 13. m. m. G. docent je prišel — če mu hočemo to koncedirati — iz vsega, kar smo zvedeli, vsaj skrajno površno pripravljen v Maribor. V Celju je, kot doslej posnemamo, njegovo predavanje dne 13. decembra l. l. ugajalo. Nasprotnih glasov doslej še nismo čuli. Da ima gospod docent v nekaterih zastopnikih mlajše mariborske inteligence svoje zaklete pristaše, koji niso dostopni niti še tako logičnemu repliciranju — to vemo. V »Narodnem Listu« z dne 23. decembra l. l. se zaganja cenjeni gospod dopisnik iz Maribora v naš uvodnik z dne 13. decembra l. l. Dobro tako — če ugaja redakciji. »N. L.«, dati svoj list na razpolago čisto, kot že omenjeno, prostaškemu psovanju. Redakcija »N. L.« je za tako ravnanje — sama sebi odgovorna! Pri nas zahtevamo za vsako trditev — tudi dokaze. Tudi v omenjenemu slučaju smo jih doprinesli. Drugače cenjeni g. dopisnik »N. L.«: Ker se je našlo ljudi, ki slučajno niso nazodov kot g. dr. Rostohar in on, hoče vse skupaj spraviti s sveta s prostaškim psovanjem. To je približno tako: ptič noj, kadar vidi nasprotnika, skrije glavo v pesek, češ: s tem je zadosti... Cenj. g. dopisnik se v »N. L.« skriva — za inteligenco. Kje je in kdo je ona »inteligenca«? Zdi se nam — da jo reprezentira on sam! Mi sami, ozir. naš dopisnik, se je že naslednjega dne obrnil — ne do par dijakov marveč — izključno in v prvi vrsti do gospodov, ki so po svoji naobrazbi in družabnem stališču, danes med prvimi mariborske Slovenije. Sodba je bila ista: šolarstvo, neorientiranost, pomankanje logike in — vsled poslednega — neprestano tavanje v protislovja... Mi nimamo nič proti temu, če reklamira cenj. g. dopisnik vso slovensko mariborsko inteligenco za se, se pravi: Če so s tem zadovoljni oni, ki so doslej bili smatrani in so sami sebe smatrali za del naše inteligence. Nasprotno: nam je prav... Vprašamo pa, da ne bo slepomišenja! — Kdo je ona inteligenca? Imena! Mi se revanžiramo in to na častno besedo! Gre nam pač zgolj le za to, da naučimo cenj. gospoda dopisnika v »N. L.« z dne 23. m. m. tega, kar se doslej ni naučil: stvarnosti in manire... In še nekaj: od več strani smo bili dne 5. decembra vprašani, bi li ne bilo umestno, na predavanju samem nastopiti tako, da bi prešla enemu kot drugemu za vselej želja, po takem večeru. In mi smo bili, ki smo preprečeli marsikaj! Obžalovanje se je izreklo koj po predavanju, da ni možna — debata! Gospod dopisnik, ki imate mariborsko inteligenco v zakupu, čemu v »N. L.« tega ne omenite? Na »petek« mi čisto nič ne reflektiramo; za takat že vi poskrbite, da pridete na račun vi in oni, ki so po vašem mnenju in vaši gotovo sigurni in zanesljivi sodbi — inteligenca Slovencev v Mariboru! Na vse ostale psovke, ki lete na naš list, gospod dopisnik, bodemo dali takrat odgovor, ko nas boste rabili... Vrh tega pa priporočamo, da se najdejo potrebni faktorji, ki vas nauče dostojnosti — v splošno in vašo osebno korist... K ostalemu še izpregovorimo.

JOS. CIPERLE:

Slovenci.

(Kulturna slika.)

11.

Zlata doba.

Doba reformacije se sme po pravici imenovati zlata doba. Oznanjevalci protestantske vere so probudili ali takorekoč zasnovali slovensko slovstvo. Kakor vsak začetek, tako je bil tudi ta težak. Pač čuden je jezik, ki so ga pisali ti možje. Pisali so največ tako, kakor je govoril narod tam, kjer je bil rojen ta ali oni pisatelj. Slovenski jezik se sicer po onih krajih še danes tako govori, kakor pred 300 leti; morda mu je danes primešanih še več tujk germanizmov in italijanizmov, kakor takrat. Današnje oblike književnega jezika slovenskega so prikrojili šele poznejši jezikoslovci, ki so vzeli za podlago oblike druzih slovanskih jezikov. Po pravici trdi Kopitar: **»Jezik v protestantski bibliji šestnajstega stoletja še ni ostarel. Drugače pa je, če primerjaš Lutrovo nemščino s sedanjo ali pa Montaignejevo francoščino s sedanjo.« A pridobili so ti pisatelji slovenščini vendar tolik ugled, da je ni bilo mogoče v javnem življenju nikdar več potisniti v zakotje. Slovenščina je postala dejstvo, s katerim je moral odslej računati vsakdo.**

Krščanski človek, ki je prodiral v reformaciji, prizadeval si je pa obenem, da bi se odstranili nedostatki takrat vladajočega vzgojevalnega ideala, to je, da bi bila predvsem izobrazba pristopna najširšim vrstam. Prvi učitelj misli o narodnem šolstvu v novi dobi je Luter, ki v svoji znani poslanici županom in svetovalcem nemških mest zahteva šol za vse sloje ljudstva obojega spola, on hoče, da bi se pri teh šolah ustanavljale knjižnice, glavno pa to, da bi posvetna gosposka skrbela za te šole, ki bi potem ne bilo pod cerkvenim nadzorstvom.

In glej! Nastalo je veselo gibanje na polju šolstva tudi po Slovenskem. Ustanavljale so se šole po mestih, trgih, celo po nekaterih vaseh, kjer so poučevali tamošnji protestantski pridigarji ali predikanti, in kar je najčudnejše, celo nekateri graščaki so jih ustanovili po svojih gradovih.

A probudilo se ni le slovstvo, probudilo se ni le šolstvo, probudili so se tudi naši stoletja in stoletja tlačeni kmetje. Zavedati so se začeli svojega prežalostnega položaja, naredili med seboj zvezo ali »Bund«, in ta kmečki »Bund« je povzročil kmečki punt. Spuntali so se v 16. stoletju večkrat kmetje po Kranjskem, Štajerskem in Koroškem: prvič leta 1503, drugič 1513, tretjič 1515 in četrtič 1573. Bili so sicer premagani na vseh črtah, ujetim upornikom je dal celo slednjič baron Turn porezati ušesa in odsekati roke; a vendar se je moral po teh uporih tem siromakom olajšati njih položaj. Ne iz usmiljenja do te uboge tlačene kmečke pare, ampak prav iz državnih ozirov se jim je moralo dati nekaj svobode. Nadvojvoda Karol je natančno določil, koliko dni v letu je dolžan kmet tlako delati graščaku, vravnati je dal tudi zemljiščne knjige, da je potem kmet natančno vedel, koliko znaša njegov davek, da ni mogel potem graščak več terjati od kmeta, kolikor je hotel. Mnogo sicer si niso pridobili kmetje, a bilo je nekaj.

Celo plemenitaši so se jeli prebujati. Ti ljudje, katerih edina zabava so bile igre, babe, vino, lov in rabuke, so si začeli domišljati, **da imata vzgoja in pouk le nekaj pomena za človeka, osobito pa za plemenitaša, ki hoče priti do slave in do večjega imetja. Odločevali so se drug za drugim, pošiljati svoje sinove na italijanska vseučilišča, pa tudi na Virtemberško, ki je pripadlo 1512 Avstriji. Za časa reformacije je zaslovelo posebno vseučilišče v Tübingenu, zato so je obiskovali tudi mnogi avstrijski dijaki in osobito iz slovenskih dežel.**

V 16. stoletju se je začela razcvitati obrtnija in kupčija, in sicer ne samo po mestih, ampak udeležili so se je tudi plemenitaši in kmetje: prvi s svojim kapitalom, drugi pa s svojo pridnostjo. Cesar Ferdinand je dal 1553. kmetom pravico, da smejo izvažati kar sami svoje pridelke na Laško ter uvažati odtod razno blago ter ga prodajati. Kratko in malo: **povsod se je pričelo veselejše gibanje. Siromakov je bilo jako malo, saj je vsak, kdor je hotel, dobil primernega dela in tudi primernega zaslužka.**

V dobi razširjanja protestantske vere — piše Otto Henne am Rhyn — se je popolnoma ustavila gonja zoper coprnice. V krajih, kjer je razburil verski razkol duhove, se ne najde v tem času prav nobene pravde proti tem usmiljenja vrednim ženskam. Boj proti cerkvenemu tiranstvu na eni, proti odpadu od cerkve na drugi strani je bil važnejši, nego boj proti coprnicam. Luter je sicer strogo veroval v hudiča in v coprnice. Zdelo se mu je tudi vse res, kar je stalo v buli papeža Inocenca VIII., in tudi ni bil nasprotnik kazni za ljudi, ki so v zvezi s hudičem. On je bil celo prepričan, da so razni škrati, katerih vrhovni poglavar je hudič. Toda vsega tega ni priznaval za versko resnico, ampak smatral kot stvar, ki nima nič opraviti z vero. Do njegove smrti res ni bila na Nemškem sežgana nobena coprnica, toda ko so postali protestantje tam ravnopravni s katoliki, preganjali so tudi one te ženske kakor katoliki. **Po Slovenskem je tralal pa boj protestantizma mnogo dalje nego na Nemškem, zato se tu babnice tudi mnogo dalje niso preganjale radi coprnije. Ta svetla doba je trajala na Slovenskem blizo sto let.**

12.

Lastnosti Slovencev.

1. Pohlevnost je izvirna slovenska lastnost. Krasilo pa narod slovenski še druge podobne lastnosti: potrpežljivost, ponižnost, skromnost, samozatajevanje, neodločnost, slepa pokorščina in popustljivost.

Oboroženi so Slovenci prav dobro z vsemi lastnostmi, ki jim gladijo pot v nebesa, a za boje v posvetnem življenju so slabo podkovani. — Pač je tudi Slovenec včasih razjarjen. A huduje se vedno le na svojega soseda Slovenca, sosedu tujcu ne skrivi nikdar lasu.

2. »Povsod« — piše Škofic — »kjer sem videl tuje narode, povsod so bili ponosni na svoj rod, in tujec prišedši med nje se mora pokoriti njih postavam. Ali k nam pride tujec,

Znanec iz Amerike nam piše: Gotovo se bodete name še spomnili, ko sem bil v Trstu. Žalibog, da je tam naenkrat začelo pešati delo in kmalu je stalo na stotine ljudi brez dela, vse narodnosti. Fakini, barabe, cigani in skoraj celo profesionisti. Jaz sem bil v fabriki za stroje, pa sem bil vedno provizoričen. Ako ni bilo dela, pa sem bil postavljen na cesto. Tako sem se potikal po Trstu od 16. maja do 13. avgusta. Ko sem videl, da ni druge pomoči, pa jo mahnem v Ameriko s trebuhom za kruhom. Pridem v New-Jork, tukaj je bila šele kisla. Angleškega nisem znal in tako je bilo izključeno, da bi delo dobil. Iskal sem in iskal, pa vse zastonj. Nazadnje grem na ofic vprašat za delo — tam me je zabrala ena baraba, po našem agent in me je odpeljal 38 milj daleč, da sem bil ločen od vseh ljudi. Delal sem kakor suženj od jutra do noči, v vodi in dežju in sem v 60 dneh zaslužil 22 dolarjev, da sem se mogel rešiti. Sedaj sem v Majnardu (Ohio). Tu je malo boljše, zaslužek v premogokopu je 2 dol. za 8 ur. To pišem zato, da povem ljudem, da Amerika ni zlata, kakor pravijo, zlata je le za milijonarje — delavec pa je revež.

V spomin 65letnice rojstva in 35letnice smrti narodnega skladatelja Jože Kocijančiča, rojen 16. marca 1849, umrl 10. aprila 1878 priredi priredi »Prvo slovensko pevsko društvo Lira v Kamniku« koncert na praznik dne 6. prosinca 1914 v dvorani »Društvenega doma«. Začetek ob pol 8. uri zvečer. Vstopnina za osebo 50 vinarjev. Koncert se vrši pri pgrnjenih mizah. Po koncertu ples, pri katerem svira iz posebne naklonjenosti tamburaški orkester. K mnogobrojni udeležbi uljudno vabi odbor.

Gospod. in polit. društvo »Zora« v Kamniku ima svoj redni občni zbor v nedeljo 11. jan. 1914. ob 2. uri popoldne v društvenem domu v Kamniku. Na dnevnem redu je: 1. Poročilo odbora. 2. Volitve novega odbora. 3. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi odbor.

Telovadno društvo »Sokol« v Novem mestu naznanja, da se vrši v soboto dne 10. januarja t. l. ob polu 9. uri zvečer v veliki dvorani »Narodnega doma« redni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Člani in članice se vabijo, da se občnega zbora polnoštevilno udeleže. — Na zdar! — Odbor.

C. M. podružnica za občini Oclzla, Klanec in Materijo priredi 11. januarja v Herpeljah v gostilniških prostorih Berger (Mamilorič) cvetlični ples. Začetek točno ob 4. uri popoldne. Vstopnina za damo 60 v, za gospode 1 K. Opozarjajo se vsi ljubitelji plesa na to najnovejšo prireditev te podružnice in vabi k najobilnejši udeležbi. Za izletnike najugodnejša prilika za presto in dobro zabavo med svojimi, kajti prireditev se vrši 5 minut od državnega kolodvora Herpelje-Kozina. Z ozirom na blag namen prireditve se pričakuje najobilnejše udeležbe. Na svidenje dne 11. t. m. v Herpeljah med cvetlicami!

Vlak je povozil pri Dolenji Slovnici Špančevega Jožeta v soboto ponoči. Jože je bil podnevi na Grosupljem in si je v gostilnah privoščil to in ono. Zvečer se je vračal domov in jo je mahnil kar po progi. V tem je pridrdral vlak, ki je sunil Jožeta v prsa. Jože je priletel z glavo na špičast kamen in je bil takoj mrtev. Drugo jutro so ga našli — zmrznjenega.

Rafael Stepanovič Popov, urednik petrogradskega »Novoje Vremja« je preminul te dni v starosti 64 let.

Sin bede. V Parizu so našli slikarja Pelčinskyga mrtvega v njegovem ateljeju. Umrl je mraza in gladu.

V Novem Jorku je divjal velik požar, ki je uničil tvornico za filme. Radi strašanske panike je zgorelo petero mož in troje žena. Poleg tega je ogenj vpepelil nad 100.000 filmov.

Starec se utopil. Na božični dan so našli v nekem potoku v Č. Budejovicah starčka Mateja Houško iz Ledenic. V temi je hotel priti čez potok, pri tem pa je padel vanj in utonil.

Kaznjenci se uprli. Kakor se iz Kaira poroča, so se te dni uprli kaznjenci v kaznilnici v Duri. Neki kaznjenec je udaril enega izmed paznikov po glavi, na kar so ga začeli drugi kaznjenci sekati. Pazniki so nato začeli streljati. 41 kaznjencev je ustreljenih, 53 ranjenih. En častnik in 19 paznikov nevarno ranjenih. Kaznjencev, ki so se uprli, ker se je z njimi grdo postopali, je bilo 1300.

General ustrelil generala. V Venezueli, v mestu Caero je ustrelil neki general Urbing svojega druga, generala Gončala. Gončalova žena je nato iz maščevanja ustrelila morilca svojega moža.

Roparski umor. Na postaji Barmbeck pri Hamburgu se je izvršil te dni roparski umor. Neznan človek je napadel železničarja Vogla po imenu, vrgel mu je nato poper v oči, pobil ga na tla in mu vzel mošnjo, v kateri je Vogel imel 15.000 mark. Ta roparski umor spominja na znane umore pariških apačev.

Blazen gimnazijec na silvestrovem večeru. Kakor se iz Salmünsterja poroča, je izvlekel na silvestrov večer gimnazijec Wolf v navalu blaznosti iz žepa samokres in je izstrelil več strelov na svoje sorodnike. Eden strel je zadel študentovo mater v glavo, da se je težko ranjena takoj zgrudila na tla. Neka teta je bila ravno tako težko ranjena. Brat študentov, ki je hotel blazniku iztrgati iz rok samokres, je zadobil znatno poškodbo na vratu. Blazni študent je nato zasledoval svojo sestro po ulicah, kamor je pred njim pobegnila. Sestra je blaznemu bratu ušla. Wolf je nato s strašnim krikom bežal po ulicah in je slednjič udrl v neko cerkev, kjer so ga prijeli.

Velika železniška katastrofa v Plznu. V Plznu je dne 2. t. m. trčil osebni vlak na ovinku v neko lokomotivo. Katastrofa, ki je vsled sunka nastala je bila grozna. Ranjenih je bilo sto oseb, izmed katerih je dobilo težke telesne poškodbe petnajst oseb Kurjač osebnega vlaka se bojuje v plzenjski bolnišnici v smrtjo. Najbrže ne bo okreval. Zanimivo je, da se strojevodji osebnega vlaka ni ničesar zgodilo. Kako se je to zgodilo, si niti sam ne more pojasniti. Vidéč, da je katastrofa neizogibna, je skoro izgubil zavest. Obe lokomotivi sta skočili s tira in lokomotiva osebnega vlaka se je na kosce razletela. Ravno tako so se razleteli tudi trije vozovi, gosto napolnjeni z delavci, ki so se peljali v Plzen na delo. Zmešnjava je bila velikanska, posebno ker je bila še noč. Ranjence so prepeljali v čakalnico II. razreda, dočim so težko ranjene takoj odpeljali z rešilnim vozom v plzenjsko bolnišnico. Med ranjenimi so večinoma delavci. Katastrofe je kriva, kakor se poroča, slaba železniška uprava.

Turist ponesrečil v gorah. Kakor se iz Sel ob jezeru poroča, je v tamošnjih gorah ponesrečil enoletni prostovoljec Kloger. Neki plaz ga je potegnil s seboj v prepad. Ponesrečenca, ki je najbrže že mrtev, doslej še niso dobili.

V znamenju žveplene kisline. Iz Topic na Češkem se poroča, da je pretekli petek po 11. uri dopoldne neka ženska polila natakarico Rozo Kühnovo, ki služi v neki tamošnji gostilni. Napadalka je Ida Fischerjeva, soproga tamošnjega brivskega pomočnika, s katerim pa zadnji čas ne živi skupno, ampak stanuje v Homutovu. Fischerjeva je prišla pretekli petek zjutraj iz Homutova v Toplice z namenom, da bi napadla natakarico. Po svojem prihodu v Toplice je poiskala Fischerjeva ono gostilno, kjer je služila za natakarico Ida Kühnova. Natakarica nič hudega sluteč je prišla iz gostilne, kjer jo je začela Fischerjeva zmerjati. Pri tem je poslednja tudi vrgla Kühnovi v obraz precej veliko množino žveplene kisline. Natakarico je žveplena kislina grozno ožgala po obrazu in po prsih; nevarnost je tudi, da pride ob levo oko. Napadalka je hitro pobegnila, vrgla proč steklenico z ostalo vsebino žveplene kisline in se je skrila v neko tamošnjo cerkev, kjer dalj časa ostala. Nato je odšla na kolodvor in se je hotela vrniti s popoldanskim vlakom nazaj v Homutov. Na kolodvoru pa so Fischerjevo že čakali stražniki, ki so jo aretirali in izročili sodišču. Fischerjeva je priznala, da je napadla Kühnovo iz ljubosumnosti, ker ima njen mož z njo ljubimsko razmerje, ki ga vkljub njenim neprestanim prošnjam ni hotel pretrgati.

Ruski dvorni vlak povozil štiri vojake. Vsled velikih snežnih zametov se je pripetilo na Ruskem vse polno nesreč. Več vlakov je skočilo s tira. Ruski dvorni vlak, ki je vozil iz Moskve v Petrograd, je povozil štiri vojake, ki so opravljali varnostno službo, poleg železniškega tira. Zdi se, da vojaki vsled groznega viharja in snežnega meteža niso slišali prihajajočega vlaka, ki jih je zgrabil in usmrtil.

Nesreča vsled velikega snega. Od vseh strani prihajajo poročila o velikih nesrečah, ki jih je povzročil velik sneg, burja in snežni meteži. Pred nekaj dnevi je začelo snežiti v severni Evropi. Nekaj dni nato je začelo snežiti v srednje evropskih krajih, odkoder se je snežena vihra preselila tudi do obrežja Sredozemskega morja.

31 ribičev ponesrečilo. Kakor se iz Kodanja poroča se je v zadnjih viharnih, sneženih dneh razbilo na morju več ribiških ladij, pri čemur je ponesrečilo 31 ribičev. Umrli so zapustili skupno trinajst vdov in trinštirideset nepreskrbljenih otrok. Za prvo pomoč so priredili zanje javno zbirko, h kateri je prispevala danska kraljeva dvojica 500 kron.

Ljubljana.

— **Koncert »Glasbene Matice«.** Bil je lep slavnosten večer. Točka za točko je kazala lepe skladbe naših Ipavcev. Morebiti čas ni bil tako ugoden. Zato je bil obisk bolj srednje vrste — toda kdor je bil v dvorani je bil navdušen. Saj je bila to naša lepa slovenska pesem in marsikdo je bil Matič. zboru in solistom hvaležen za izredni užitek. Bil je res prisrčen večer naše slovenske pesmi, za katerega zaslužijo enako pohvalo g. konc. vodja Hubad, vsi solisti in zbor. Občinstvo je z glasnim ploskanjem priznavalo uspeh pevcev in solistov. Vsak si je gotovo želel kmalu zopet kaj enakega.

— **»Zemlja« v slov. dež. gledališču.** Sinoči je bil zopet večer, ki je resnemu občinstvu nekaj nudil, za kar je bilo vse prirediteljem iz srca hvaležno in je tej svoji hvaležnosti dalo duška v viharnih aplavzih. Vloga starega Kremena je bila v rokah g. Borštnika, ki se ji je dal vsega. Oceniti Borštnikovo igro bi zahtevalo več prostora, kakor ga je na razpolago. Bil je v vseh momentih umetnik. Boljšega interpreta si pisatelj ni mogel misliti. Njegov sin Janez (Skrbinšek) ni bil slabejši. Imel je za nalogo težke momente, ko se vzbuja v njem nagon, videč otroke, ko mu je bilo vseeno, katera naj bi bila zemlja — in dobro jih je izpeljal. Ga. Bukšekova je imela nevsakdanjo vlogo in bila ji je kos, kakor tudi gdč. Wintrova, katere vloga tudi ni bila ravno prijetna, toda vkljub temu v vseh momentih dobro izvedena. Gg. Povhe, Danilo, Drenovec, so se kot hlapci, udani gospodarju prav brezhibno obnesli. Istotako g. Šest, g. Grom, ga. Juvanova. — Nekaj ljudi je s svojim neumestnim smehom igro motilo. Gledališče na pol prazno seveda. c.

— **Ples mestnih uslužbencev** se je predsinočnjim prav lepo obnesel. Ples je posetil g. župan dr. Ivan Tavčar, drž. posl. dr. Ravnihar, več mestnih svetnikov in mnogo mestnih uradnikov. Kmalu se je razvila neprisiljena zabava. Moški zbor je zapel nekaj lepih pesmi, plesalci pa so se vrteli ob godbi »Društvenega orkestra«. Zabava je trajala v najboljšem razpoloženju do zgodnjih jutranjih ur.

— **Zimski šport.** Krasni zimski dnovi nudijo ljubiteljem športa mnogo užitka. Na drsališčih, na sankališčih, povsod polno. Kdor more, si privošči izlet na saneh. Tako lepih zimskih dnij že dolgo nismo imeli. Tudi drugod vlada po zimskih športnih prostorih veselo življenje.

— **Vodomeri v ljubljanskih hišah.** Na adreso upraviteljstva mestnega vodovoda nam prihaja sledeča pritožba: Vodovod in kontrola o uporabi vode v novih hišah sta v Ljubljani tako upeljana, da je v kakem podzemskem lokalu uzidan takoimenovan »vodomer«, ki kaže, koliko se v hiši vode porabi. Pri vsaki novi hiši je upeljan en sam vodomer. Pri večji uporabi vode si kontrolni organi to porabo zabeležijo in gospodar dobi plačalni nalog, da ima za to večjo porabo (za toliko in toliko kubik-metrov) plačati toliko in toliko kron. Zdaj pride pa praktična stran teh vodomerov: V hišah so pralne kuhinje, ki se jih nekatere stranke poslužujejo, nekatere pa ne. Ali gospodarja to ne ženira: on razdeli tirjano svoto za večjo uporabo vode na stranke, ki jo morajo plačati čeprav je ena veliko, druga pa prav malo vode porabila. Koliko prepira povzroča ta zmedenost po hišah! Naravno: Če sem porabil polovico manj vode kot kaka druga stranka, ki je za pet, šest oseb vsak mesec 2—3krat prala v pralni kuhinji, kako pridem do tega, da bi ravno toliko plačal kot ta, ko kuhinje rabil nisem in dajem perilo vsak teden perici! Torej kje tiči tej nepraktični upeljavi in navadni krivici glede plačevanja vzrok? V tem, ker ni v novih hišah pritrjen za vsako stanovanje po en vodomer. Tako je upeljano že po vseh drugih večjih mestih, kjer imajo vodovode. Le v Ljubljani tega še ni, ker si naši krogi in strokovnjaki po svetu novih naprav nič ne ogledajo ali pa vse le površno! Upeljite torej tudi v ljubljanskih hišah za posamezna stanovanja vodomere, kaj je v Ljubljani voda kot elektrika mastno draga, ni treba torej še — oderuštva po krivičnih plačilih!

— **Zglaševanje.** Razglas c. kr. deželnega predsednika za Kranjsko z dne 28. marca 1913, št. 13 dež. zak. o uredbi zglaševanja v okolišu c. kr. policijskega ravnateljstva v Ljubljani predpisuje, da mora premembe v rodbinskem stanu strank vsled rojstva, ženitve ali smrti imetnik stanovanja v osmih dneh po nastopu dotičnega dogodka tudi zglasiti pri c. kr. policijskemu ravnateljstvu. Z ozirom na to, da se ta predpis mnogokrat zanemarja, opozarja c. kr. policijsko ravnateljstvu na to določilo s pripombo, da bi se moralo v slučajih prestopkov v zmislu omenjenega razglasa kazensko postopati.

— **Domovinsko varstvo.** Ob priliki reorganizacije Deželne zveze za tujski promet na Kranjskem se osnuje v zvezi z novim zavodom za tujski promet in turistiko posebna centrala za domovinsko varstvo. Pri občnem zboru Deželne zveze za tujski promet dne 22. decembra 1913 se je soglasno sklenilo, da se to društvo razide oziroma fuzionira z novim deželnim zavadom, ki se osnuje v enak namen. Pri tem novem zavodu imajo zastopstvo tudi mesto Ljubljana, trgovska in obrtniška zbornica, ter jamska komisija v Postojni. Po pogajanjih z ministrom za javna dela, dr. Trnko, se je posrečilo dobiti državno subvencijo tudi za domovinsko varstvo. Da se upravni stroški zmanjšajo, se je domovinsko varstvo priklopilo organizaciji za tujski promet. Ta teden je posebne važnosti pri tujskem prometu, ker mika in vabi posebno tujca. V delokrog domovinskega varstva spada tudi varovanje obstoječega krajevnega in pokrajinskega značaja, — zgodovinskih znamenj, narodne hišne oprave ter domačega stavbenega sloga, ohranjenje in probuditev domačih šeg, posebno narodnih noš, gojitev domače glasbe in narodne pesmi, zbiranje predmetov domače umetnosti in probuditev obrti v domačem slogu. Drugo delujejo na tem polju posebna društva že celo vrsto let, posebno na Češkem, Bavarskem in Francoskem. Otvritvena seja nove organizacije za tujski promet in domovinsko varstvo se vrši v deželnem dvorcu dne 7. januarja t. l.

— **Prodaja premoga po mestu.** Po mestu se čujejo zelo pogosto pritožbe radi nepravilnega tehtanja premoga pri nekaterih trgovcih. Nekatere vreče so zelo slabo zavezane, ali pa celo nič. Slavno policijo bi opozorili, da bi ona tukaj storila svojo dolžnost, s tem, da bi takim voznikom ukazala premog pred njo stehtati. Stražnik naj bi pogosto vstavil prodajalca premoga pred kako prodajalnico ali pa na mitnici ter mu ukazal postaviti 2—3 vreče premoga na tehtnico. Vreče naj bi si pa stražnik poljubno zbral iz sredne voza ali pa od koncev. To bi stalo jako malo truda, koristilo bi pa mnogo, ker vozniki bi bili v vednem strahu, da se jih zaloti pri nepravilnosti. Ljudstvo bi bilo potem zadovoljno ter se ne bi več pritoževalo.

— **Edini nemški napis v Ljubljani.** Ta napis ali bolješe rečeno, ta izjema je »Auersperg Platz«, kateri je pa ravno nad gotovim napisom in oknom. Ne vemo, ali naj ostane za spomin na nekdanje čase, ali naj se ga shrani v mestni muzej.

— **Dijaške karte za drsališče.** Vsako leto so imeli dijaki na mestnem drsališču v Tivoli znižane cene. To je omogočilo, da so se tudi dijaki revnejših starišev lahko drsali. Toda letos je v tem izjema. Vsi dijaki, akoravno imajo šolske karte, morajo celo vstopnino plačati. Ni nam ravno znano, na čigavo odredbo se je to zgodilo? Ali je to stvar odredil magistrat, ali je to delo hišnika drsališča? Mogoče se pa hoče na ta način izključiti revnejše dijake, da ne posečajo z dijaki premožnih starišev skupno drsališča? Na ta način bi se jih direktno gonilo na sosednje drsa-

---

pa je precej gospodar, a gospodar, le z zaničevanjem brca od sebe sužnji rod, in ta rod mu poljublja brcajočo nogo. Nas je menda stvarnik ustvaril menda samo zato, da robujemo. Kdor hoče, ta je naš gospod. Brez trdne duše smo. Eden drugemu ne zaupamo, kakor da je vsak izdajnik. Vsak gre svojo pot, ali vsi pridemo tiranu pod noge. Do pekla se je pogreznilo ponižanje tega naroda. Če tako ostane, izginiti mora z zemlje, izginiti — kakor da nikdar ni živel — brez sledu.«

3. Slovenci so lojalen narod. Dajo pošteno Bogu, kar je božjega, in cesarju, kar je cesarjevega. Z navdušenjem celo plačujejo davke, kakor je svoj čas trdil nekdo v državnem zboru. Ne vem sicer, kako bi drugje ravnali s tem možakom, vem pa, kaj se mu je zgodilo pri nas. Pohlevni Slovenci so ga takorekoč v zahvalo pri prihodnji volitvi zopet izvolli v državni zbor.

Slovenci so tudi dobri vojščaki. V vojski bi se ruvali tudi s hudiči. Zunanjih sovražnikov se niso bali nikdar. Krepko so jih odganjali. A kake sirote pohlevne so ti junaki, ako pridejo v mirnih časih v dotiko z osebami, o katerih si domišljajo, da so višje od njih. Slovenski rek, sicer že star in obrabljen, velja še vedno: Le z oblastnijami ne začenjajmo prepirov! Bojimo se grozovito njih nemilosti, bojimo se celo, kaj poreko naši dobri prijatelji, ako bi se nekoliko krepkeje postavili na noge.

4. Bojevati so se morali Slovenci pa skoro ves čas, kar prebivajo po sedanjih deželah. Komaj so se priselili vanje, napadli so jih že Obri, in napadali so jih dolgo, dolgo vrsto let. Ta pasjeglavski narod, ki ni bil za nobeno koristno delo, krmil bi se bil rad s pridelki slovenski slovenske zemlje. Poleg obrske sile jim je pretila pa tudi vedno nevarnost od severa. Tam so bili njih zakleti sovražniki Franki, ki bi se bili najraiši polastili cele Evrope, ako bi bilo le mogoče. A v teh stiskah je nastopil med Slovenci junaški mož Samo, jih združil s Čehi in Lužičani, ter pretekel tako krepko Franke in z njimi združene Nemce pri Vogastogradu, da jim je čisto prešlo poželjenje po Slovencih. Potem so udarili pod poveljem Samovim še enkrat po Obrih ter jih zapodili v ogrske pustinje, odkoder si niso upali udariti dolgo več na Slovence.

Bili so potem samostojni gospodarji svoje zemlje. Ta samostojnost je trajala skoro stoinpetdeset let. Tudi v tej dobi so se mogli bojevati mnogokrat, toda vedno v svoj prid. Njih najbližji sosedje Bavarci in Langobardi so dobro poznali moč slovenske pesti.

5. A po stoinpetdesetih letih so jih zopet začeli napadati Obri. Prihruli so nad nje z velikansko silo. Da bi se jih odkrižali za večne čase, napravili so Slovenci gorostasno neumnost. Sklenili so z nemškimi Bavarci **slovensko-nemško zvezo, in ta zveza je bila usodepolna zanje.**

Vsaka slovensko-nemška zveza je nesreča za Slovence. Nad nje so prišle že kuge, lakote in draginje, celo s slovensko-nemškimi zvezami so bili že kaznovani.

Zadnja slovensko-nemška zveza je poginila šele leta 1907.

6. Pač rešila je ta zveza naše pradede Obrov. A drugo so plačali to rešitev. Nemci so jih zvezali in priklenili tako krepko nase, da se niso mogli več odvezati. Prišli so popolnoma v roke Bavarcev, in ker so bili ti že v odvisnosti od Frankov, obenem tudi pod frankovski jarem.

To je bil konec slovenske samostojnosti in začetek našega suženjstva.

Obenem je pa bil tudi začetek našega kristjanstva. Pokristjanili so Slovence: nekatere z lepimi besedami, druge pa z mečem.

Radi nove vere prelita slovenska kri napolnila bi jezero, — kakor poje Prešeren v »Krstu pri Savici«.

Učilo se je Slovence potem: Kedar te kdo udari po enem licu, nastavi mu še drugo, da te udari tudi po tem. In ubogali so naši pradedje in pridno nastavljali lica, po katerih so jih tolkli.

Pa tudi druge narode so učili ravno tako. A ti niso ubogali. Niso se pustili biti, in zato so danes mogočni in gospodujoči narodi.

Učili so tudi naše pradede: Moli in delaj! Tudi ta nauk so ubogali in so se vestno ravnali po njem in se ravnajo še danes. Molili so vedno pridno in delali kot črna živina. Z delom so bili vedno dobro preskrbljeni. Obdelovati so morali svoja lastna polja, poleg tega pa še po več dni v tednu tlačaniti graščaku. Za njih duševno izobrazbo se ni storilo nič. Čemu pa tudi? Neomikance se vlada mnogo lažje nego omikan narod.

7. Od pamtiveka so imeli Slovenci velikanski napaki: prepirali so se vedno radi med seboj, kakor se še danes, — in čezmerno so ljubili tujezemstvo. Še danes je mnogo Slovencev, katerim so najzanikrnejši in najodurnejši tujci ljubši nego njih rojaki. Kako je neki to? Tisočletna vzgoja slovenskega naroda po Nemcih je pa bila res taka, da se je moral odtujiti Slovenec Slovencu. Ko so nas dobili v pest nemški gospodarji pred tisoč leti, razkosali so najprej enotno slovensko ozemlje na več kosov, katere so imenovali marke. Nekaj Slovencev so dali potem temu, nekaj temu, in nekaj drugemu mejnemu grofu v last. Ti grofje so se pa radi praskali med seboj, in v te praske so vodili in gonili svoje podložne Slovence, in ti so morali dostikrat prav divjaško opraskati drug druga. In to praskanje je rodilo v njih dostikrat hujše sovraštvo, nego so je imeli do svojih novih gospodarjev. Ostalo jim je do današnj. dne. Tako so se odtujili drug drugemu, da so celo pozabili na svoje skupno ime. Beseda Slovenec je bila ščasom jim čisto neznana. Šele v novi dobi so se prebudili in se zavedli svojega rodu.

(Konec.)

lišče. Tam imajo vsi dijaki znižane cene.

— **Nogo si je zlomil.** V nedeljo popoldan je šel čevljarski mojster I. Jerina obiskati svojo hčer v Šiško, kjer je omožena. Možu je na hodniku spodrsnilo, nakar je padel in si zlomil nogo. Pripeljali so ga z izvoščkom na njegov dom v Križevniško ulico, drugi dan pa na odredbo zdravnikovo v deželno bolnišnico.

— **Redni občni zbor Deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani** se vrši v pondeljek, dne 12. januarja 1914 ob 3. uri popoldne v posvetovalni dvorani mestnega magistrata v Ljubljani. Dnevni red. 1. Nagovor načelnika. 2. Poročilo o zveznem delovanju v letu 1913. 3. Čitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora. 4. Blagajniško poročilo za leto 1913. 5. Poročilo računskih preglednikov. 6. Volitev 12 odbornikov in 6 namestnikov za dobo treh let. 7. Volitev enega člana v obrtni svet c. kr. trgovinskega ministrstva za dobo petih let. 8. Prošnja na c. kr. ministrstvo za javna dela, da podeli zvezi zastopstvo v delavski svet. 9. Raznoterosti. O predlogih ki niso na dnevnem redu, se razpravlja le tedaj, če tretjina navzočih zastopnikov prizna nujnost (§ 11 c zveznih pravil). Če sklicani občni zbor ob 3. uri ne bode sklepčen, se isti vrši eno uro pozneje. **Z ozirom na važnost dnevnega reda, zlasti glede nujnosti točke 7. se prosi** vse gospode zastopnike, da se občnega zbora zanesljivo in pravočasno udeleže. — Za načelstvo: Deželne zveze kranjskih obrtnih zadrug v Ljubljani: Eng. Franchetti, načelnik, Anton Bončar, tajnik.

— **Neprekosljivo je to, kar se nam te dni proizvaja v kinematografu »Ideal«,** kjer se predstavlja tragedije kraljice Kleopatre, zadnjega potomca mogočnih egipčanskih kraljev ter njenega zmagovalca Marka Antonija. Vodstvu kinematografa moramo biti naravnost hvaležni, da tako skrbi poleg zabavnih sredstev tudi za umetnost, ki se nedosežno zrcali v »Kraljici Nila«, ki se le nekaj časa še predstavlja v »Idealu«. Obžalovati bi morali vsakogar, ki zamudi to priliko!

— **Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani** je imela meseca decembra 1913 l. sledeči promet i. s. I. Prejemki. a) Redni prejemki. 1. Prispevki iz nabiralnikov 2.337 K 4 v. 2. Prispevki podružnic i. s.: Kraniska 2.980 K 59 v, Štajerska 3.011 K 52 v, Koroška 92 K 98 v, Primorska 2.480 K 17 v, N. Avstrijska 50 K, skupaj 8.615 K 26 v. 3. Razni prispevki 11.158 K 16 v, skupaj 22.110 K 46 v. b) Izredni prejemki. 4. Prispevki za obrambni sklad 689 K 52 v. — II. Izdatki. a) Redni izdatki. 1. Plače, remun. učit. osobju, razni računi itd. 25.557 K 68 v. b) Izredni izdatki. 2. Naložitev na glavnico, oziroma obrambni sklad 689 K 52 v, skupaj 26.247 K 20 v, torej primanjkljaja 1.447 K 22 v. — Opomba. Pri obrambnem skladu naloženi zneski in zapadle obresti so nedotakljiva glavnica toliko časa, dokler ne dosežejo vplačani zneski 200.000 K.

— **Izgubila se je briljantna broža** od Marije Terezije ceste do gledališča. Pošteni najditelj naj jo odda proti nagradi na policiji ali v uredništvu našega lista.

Trst.

Izmed slovenskih listov sta se do danes edino le »Slovenec« in »Edinost« postavila proti zahtevam stavcev. »Slovenec« primerja plače stavcev z začetnimi plačami juristov. Toda samo z — **začetnimi** plačami! — Tudi javnost je v začetku nekako čudno zrla na gibanje stavcev, toda polagoma je začela misliti drugače. Slovenci smo proletarski narod in čudno bi izgledalo, či bi bile naše simpatije na strani par zatiralcev in proti velikemu številu zatirancev. — Je res, da stoje stavci materielno nekoliko na boljšem kakor druge delavske stroke, toda to še nikakor ne opravičuje, da bi morali molčati, da bi torej niti trohice zboljšanja ne smeli več zahtevati, zakaj sami so si izboljšali svoj položaj in sicer s pridnostjo in marljivostjo. Naj bi si še druge stroke delavcev ustvarile tako močne organizacije, s kakršnimi razpolagajo stavci, in v marsičem bi se izpreobrnilo na bolje! Delavec ima vedno pravico, voditi boj v svrho zboljšanja svojih gmotnih razmer. To pravico bo imel toliko časa, dokler bodo podjetniki živeli na račun delavcev. Delavcu, ki dela in se trudi, se je zmerom slabše godilo, kakor pa delodajalcu, ki nič ne dela. Slovenski narod je delavski narod in če ga bomo zadrževali v boju za boljši kos kruha, potem bo popolnoma oslabel. V našem narodnem interesu je torej, da se bojujemo za vsestransko povzdigo slovenskega delavstva. Kdor takemu boju nasprotuje, ni resničen prijatelj slovenskega delavstva, oziroma naroda.

Kako se postopa s slovenskim delavcem v Trstu. Delavec nam poroča: Jaz sem bil celo leto v službi pri tvrdki V. B. in Co. Ko je bilo delo gotovo, sem šel proč, da si poiščem drugo delo. Dne 8. dec. sem pustil delo in sem takoj dobil drugo. Pred božičem pa sem zbolel in sem šel k monterju po bolniški list, ki sem ga tudi takoj dobil. Nato grem v bolniško blagajno — tu pa se je začelo pravo romanje. Iz prvega nadstropja me pošljejo v tretje, iz tretjega nazaj v prvo, od tod zopet v tretje itd. Na to sem šel k zdravniku Tivomela. Toda zdravnik ne zna slovensko. Po dolgem času smo se s pomočjo tolmača dogovorila, kaj mi je. Nazadnje mi je zapisal neko olje, ki pa ni nič pomagalo. Drugi dan sem bil še bolj bolan in sploh nisem šel več k zdravniku. Pozneje se se sam ozdravil. Na božične praznike pa sem zopet obolel tako, da sem obležal. Pošljem ženo k zdravniku in ker žena ne zna italijansko, so jo zopet pošiljali sem ter tja — tako, da se je vrnila z nekim listom, katerega sem proč vrgel. Jaz sem se naveličal prosit — in tako sem bil tri tedne bolan n nisem niti vinarja dobil. Če bi ne bil prej par soldov prihranil, bi bil na praznike gladoval. Tako skrbe za nas delavce.

Iz škedenjskih plavžev. Čim dalje bolj neznosne razmere so v plavžih za slovenskega delavca. Do zadnjega časa se je v plavžih delavstvo samo izkoriščalo, da se ga ni primerno plačalo za njegovo težko delo. V zadnjem času so pa začeli gotovo gospodje gledati na delavca, kakšne narodnosti je. — Kdor ni slep, vsak lahko vidi, da danes imajo v plavžih vsa boljša dela privandrani Nemci in polente lačni Italijani, katere protežira nadinženir Neuchold. Vidi se tudi, ko pridejo delavci čakat za delo, da v prvi vrsti vzamejo v delo Nemce in Italijane. Slovenski brezposelni delavec pa v pomanjkanju in gladu gledajo, kako da jim na domačih tleh odjedajo kruh tuji elementi. Vsled teh žalostnih razmer je »Narodna Delavska Organizacija« obrnila ves pogled na plavže in je začela v Škednju tudi lepo napredovati. Vse graje so pa vredni Škedenjci, ki celo nasprotujejo, kar se je pokazalo pri nekem plesu, katerega je priredila NDO., in so prišli Škedenjci delat na ples kraval. Še celo tisti ji nasprotujejo, ki se v javnosti prestavljajo kot zavedni Slovenci. Priliko sem imel, da sem govoril z dvema takima, ki sta izjavila, da v svoji narodni navdušenosti ne moreta biti člana NDO. Rekla sta tudi, da ne čitata »Dneva«, pač pa je ednemu izmed njih gledal iz žepa »Piccolo«. Povedano bodi, da sta bila člana pol. društva »Edinost«.

Narodni delavec.

Naša pošta. V Trstu, kjer je 70.000 Slovencev, so na poštah nameščeni skoro sami Italijani. V ulici Ugo Foscolo sta na poštnem uradu dve uradnici. Prišel sem v urad po opravkih, in sem vprašal uradnico za pojasnila. Ta se mi zadere: »Non capisco la vostra lingua!« Grem k bližnjemu pismonoši in ga prosim, naj mi on pojasni. Ali ta zarenci ravno tako kot prejšnja uradnica nad menoj. Ker ni znal nikdo v tem uradu slovensko, sem se moral drugam obrniti. — Iz žuljev naših kmetov in našega delavstva si gromadi naša vlada velikanske svote za kanone, ali, da bi nas upoštevala, to se ji seveda ne zdi niti vredno. Ampak če nas že ona noče vpoštevati, potem jo moramo mi k temu prisiliti. V dvojezičnem Trstu morajo biti uradniki, ki znajo tudi naš jezik! Slovenci v boj za naše pravice!

Proslava jubileja slov. šolstva v Trstu se vrši v nedeljo, dne 11. januarja 1914 v dvorani Ciril - Metodove šole pri Sv. Jakobu. Vzpored: 1. Deklamacija učenca deške šole. 2. E. Gangl: Prolog v proslavo 25letnice Ciril - Metodovih šol pri Sv. Jakobu. — Deklamira učenka dekliške šole. 3. Mila Prunk - Adamič: »Blagovestnikoma!« Spevoigra v proslavo Cirila in Metoda. — Izvajajo v krasnih narodnih nošah učenci in učenke C. M. šole pri Sv. Jakobu. Med spevoigro igra orkester C. M. učiteljstva. — Živa slika. Začetek ob 3. uri popoldne. Cena: Sedeži z vstopnino vred 80 vin. — Vstopnina 40 vin, otroci 20 vin. Ker je namen dobrodelen, se preplačila hvaležno sprejemajo.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

GOSPODJE NAGAJAJO.

Dunaj, 6. januarja. Skupine gosposke zbornice so danes sklenile sprejeti sklepe davčne komisije. Pride torej do skupnih konferenc.

PRINCU WIEDU BO V ALBANIJI ODZVONILO.

Frankfurt, 6. januarja. »F. Ztg.« prinaša iz Carigrada vest, ki poroča, da je v albanskem vprašanju nastal senzacionelni preobrat, ki bo imel nedogledne posledice za princa Wieda. Albanski voditelji so imeli sestanke, na katerih so sklenili, da je potrebno, da se prestol Albanije izroči možu mohamedanske vere. Zedinili so se na Izett pašo, ki so ga vprašali za pogoje. On je stavil kot pogoj, da ostane Albanija knježevina in 10 let pod avstro - ogrskim in italijanskim protektoratom. Voditelji so pogoje sprejeli, se sešli v Draču in tam enoglasno izvolili Izett pašo za kneza. Posebna misija se je podala v Carigrad, da prednese svoje želje. Izett paša se na to poda v Valono.

TURČIJA NA MORJU.

Carigrad, 6. januarja. Turški krogi čim dalje energičnejše povdarjajo, da je treba, da se Turčija na morju oborožuje in ne pripusti Grške do premoči.

POMEN ENVEROVEGA IMENOVANJA.

Pariz, 6. januarja. Dejstvo, da je postal Enverbej navzlic svoji mladosti turški vojni minister, se v tukajšnjih krogih vedno živahnejše komentira, časopisje pa odkrito konstatira, da to imenovanje ni dobro znamenje za evropski mir. Eenver-paša ni človek, ki bi se zadovoljeval s tem, da Turčijo po možnosti vzdržuje vsaj v sedanjem njenem obsegu, temveč agresiven temperament, on misli, da se Turčija lahko še poveča in zato bo še v prvi vrsti pomladiti generaliteto, t. j. pozvati na višja komandna mesta mlajše ljudi. Razun tega je Enver velik prijatelj Nemčije in zato se lahko reče, da se je Turčija popolnoma približala trozvezi. Trojni sporazum s tem sicer ničesar ni izgubil, ker Turčija niti do sedaj ni bila na njegovi strani, pač pa je pridobil s tem, da se mu skoraj gotovo pridruži Rumunija. Ideja miru bi pa mogla radi Enverovega imenovanja trpeti prav kmalu škodo, ker bi to imenovanje prav lahko imelo za posledico, da se turško - grška sporna vprašanja ne rešilo mirno.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.
Last in tisk »Učiteljske Tiskarne«.

Mali oglasi.

Iščem nemeblovano sobo v šentjakobskem okraju naravnost od hišnega gospodarja. »Februar« na »Prvo anončno pisarno«. 1397—2.

Boljši gospodje v Trstu se sprejmejo na dobro hrano v ulici Belvedere 18/I., vrata 11.

Izurjene in zanesljive

likarice

sprejme

:: E. KOTZBEK, KRANJ. ::

Godbo na lok

septet (7)

odda SADAR, Skofja Loka.

Nad K 20·-

dnevno zaslužka!

Velika tvrdka ur in draguljev išče

zastopnike.

Ponudbe: F. BUDA, Trst, via Scalinata štev. 1.

Dr. Benj. Ipavic

strokovni zdravnik za ženske bolezni

Ljubljana

poleg magistrata

zopet ordinira.

Pozor! Pozor!

85.000 parov čevljev,

4 pari čevljev K 9·—. Zaradi večjega nakupa čevljev najnovejše oblike razpošilja spodaj označena tvrdka 2 para moških in 2 para ženskih čevljev na zadrgo, rjav h ali črnih s trpežno zbitimi podplati, jako elegantnih, vsi 4 pari samo K 9— po povzetju.

K. Schuhwaren-Export A. Ges. Krakov (Avstr.) Ester. g 8—57.

Ako ne ugaja, zamena dovoljena ali denar nazaj. Pri naročilu je navesti velikost v centimetrih ali številka.

Radi prešle sezije

se razprodaja vsa zimska in jesenska konfekcija pod polovično ceno; zlasti klobuki in čepice po zelo znižanih cenah.

Angleško skladišče oblek

O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg 5.-6.

Telephon 132.

Učiteljska tiskarna

: Ljubljana, Frančiškanska ulica št. 6 :

se priporoča slavnemu občinstvu za izvršitev vsakovrstnih tiskovin. Vsled najmodernejše uredbe izvršuje naročila najokusnejše in v najkrajšem času. — V zalogi in razprodaji ima najnovejše izborne mladinske spise, kakor tudi vse šolske, županijske in druge tiskovine.

Litografija. •••• Cene najnižje! •••• Notni stavek.